

rder i resirkulerende settefiskanlegg: sk på land

KONTROLL: Julia Fossberg jobber som driftsbiolog på Lerøys anlegg i Belsvik sør i Trøndelag. Her produserer 13 ansatte 14 millioner smolt i året, fra egg til fisk som veier rundt 100 gram.

titalls millioner laks og rundt åtte milliarder kroner tapt i kampen mot parasitten.

Fremdeles mye å lære

Anlegget i Belsvik ligger an til å bli omtrent dobbelt så stort, og igjen et av verdens største. Tidligere har bransjen hatt postsmolt på land i mindre anlegg, men aldri i så store som de som planlegges nå.

Dermed er det noen usikkerhetsmomenter.

Ett problem er framveksten av «dverghanner», på engelsk kalt «sneaky fuckers». Dette er hannlaks som hopper over puberteten og blir kjønnsmodne før tida, noe som gjør at de slutter å vokse.

I Canada og USA har dverghanner dukket opp i anlegg som tar hele veksten på land.

I Lerøy har de greid å styre unna fenomenet, men sier at det fremdeles er mye å lære om postsmoltproduksjon:

– Vi har gode erfaringer med å ha fisken på land litt lengre, men ikke i like stor skala, sier Fossberg, som gjerne styrer over fisken i tre måneder til, før den slippes til havs.

fredag@klassekampen.no
jos@klassekampen.no

Begrenset begeistring

– Dette er et skritt i riktig retning for næringen, sier Kjersti Sandvik, forfatter av boka «Under overflaten».

I boka retter Sandvik et kritisk blikk på utviklingen i oppdrettsbransjen. Hun mener bransjen lenge har forsøkt å snakke ned miljøbelastningene lakselus, forurensing fra anlegg og rømminger bidrar til, men er positiv til satsing på nye oppdrettsmetoder.

– Jo mindre tid laksen tren-

ger for å vokse i sjøen, jo mindre er sjansen for lus og sykdom. Får man fisken på land til den er opp imot én kilo, vil det øke produksjonen uten at miljøproblemene øker tilsvarende. Man vil få mindre sykdom og kan sette ut fisk hyppigere, sier Sandvik til Klassekampen.

Det har blitt mindre rømming, og tirsdag rapporterte Folkehelseinstituttet at bruk av medisin mot lakselus er på

det laveste nivået siden 2005. Likevel advarer Sandvik bransjen mot å juble for tidlig.

– Havforskningsinstituttet viser at lakselusproblemet har økt for villfisken de siste årene. Det er tendenser til at enkelte i bransjen forsøker å spinne lakselusproblemet til en god historie om et problem som er løst, men det er fortsatt alvorlige problemer, blant annet med smitte til vill laksefisk, sier Sandvik.

ØKONOMEN SVARER

Å FLYTTE PÅ PROBLEMET: Utslipp kan flytte seg fra et land til et annet. Her fra klimakonferansen i Bonn i fjor.

FOTO: SASCHA SCHUERMANN, AFP/NTB SCANPIX

Klimakabal

Vil klimakutt i Norge føre til høyere utslipp i andre land – og betyr det at det ikke nytter å drive klimapolitikk?

Katinka Holtsmark
UTSLIPP

Kutt i klimautslipp i ett land vil ofte gi økte utslipp i andre land. Dette kalles karbonlekkasje. For eksempel kan strenge tiltak i Norge gjøre at bedrifter flytter produksjonen utenlands – utslippene går ned her, men tilsvarende opp utenfor Norges grenser.

Det er imidlertid vanligere at vi får karbonlekkasje gjennom at prisene på varer som omsettes internasjonalt endrer seg. Hvis vi for eksempel reduserer bensinforbruket vårt vil prisene på bensin gå litt ned internasjonalt. Da vil forbrukere i andre land kjøpe mer.

Hvor stor lekkasjen blir avhenger av mange faktorer, for eksempel om klimapolitikken er koordinert på tvers av landegrensene eller hvordan Opec reagerer på endring i oljeprisen. I en studie fra 2014 finner Knut Einar Rosendahl ved NMBU og kollegaer at en felles karbonpris i Europa vil øke utslippene utenfor

Europa med 17 tonn CO₂ for hver 100 tonn som kuttet her. Altså en karbonlekkasje på 17 prosent. Anslagene i ulike studier varierer ofte mellom ti og 30 prosent. Karbonlekkasjen er altså langt fra én-til-én, og det er dermed ikke slik at det ikke nytter å drive klimapolitikk.

Det vil også være karbonlekkasje hvis vi utvinner mindre olje og gass. Igjen skjer dette gjennom prisendringer, lavere norsk produksjon gjør at prisen på både olje, gass og kull stiger. Noe av norsk produksjon vil dermed erstattes av produksjon av fossile brensler andre steder.

Det er to ting som er avgjørende for hvor stor denne lekkasjen blir. Det første er størrelsen på produksjonsøkningen utenfor Norge. Det andre er hvor mye av denne økningen som kommer fra kullproduksjon. Her trenger vi mer forskning.

Vi bør alltid forsøke å få størst mulig utslippsreduksjoner igjen for de ressursene vi er villige til å bruke på å kutte utslipp. Da må karbonlekkasje også inn i regnestykket. Karbonlekkasje er til stede både for tiltak som reduserer forbruket vårt, og for tiltak som reduserer norsk utvinning av olje og gass.

Det betyr ikke at tiltak der vi vet det er karbonlekkasje ikke kan eller skal brukes. Det betyr bare at vi får litt mindre utslippskutt igjen enn vi ville fått uten lekkasjen.

Katinka Holtsmark,
postdoktor ved Økonomisk institutt

Lurer du på noe om samfunnsøkonomi, så skal våre økonomer gjøre sitt beste for å svare. Send inn ditt spørsmål til okonomi@klassekampen.no

Askill Halse

Katinka Holtsmark

Roman Eliassen

Jørgen Juell Andersen

Sara Cools